

Het is zo'n 150 kilometer.

De afstand tussen Nazareth en Bethlehem.

Een lange tocht door bergachtig en rotsachtig gebied als je die te voet aflegt. Het is die route die Jozef en Maria ooit gelopen hebben. Ruim 2000 jaar geleden.

Als ze zo'n 30 kilometer per dag voor hun rekening namen, waren ze al snel een kleine week onderweg. En dat terwijl Maria hoogzwanger was. Eigenlijk onbegonnen werk, die reis. Maar Maria en haar man deden het toch maar.

Ze moesten ook wel. Ze hadden geen keuze. De keizer in Rome dwong hen te gaan, ook al was het onverantwoord.

Onbegonnen werk. Dat is een vaste uitdrukking in onze taal. Die uitdrukking geeft aan: als je ergens aan begint, is het einde niet te voorzien. Het is eigenlijk niet te doen wat je van plan bent of opgedragen hebt gekregen.

Inderdaad het is vaak een hele klus om iets totaal nieuws op poten te zetten. Omdat je vaak van te voren niet kunt weten waar het toe leidt. En is het uiteindelijk al je energie en tijd waard, die je er insteekt?

Waar ben ik aan begonnen? En waar eindigt het? Zal menig een zichzelf wel eens afgevraagd hebben, toen hij of zij een nieuw en onzeker project startte.

Ook Jozef en Maria begonnen aan een project dat omgeven was met veel onduidelijkheid en onzekerheid.

Kortom: het leek onbegonnen werk, toen ze op een goede dag hun stad Nazareth verlieten voor een onbekend avontuur in Bethlehem.

Met hun komst in die stad en de geboorte van hun kind toen, is de basis gelegd voor ons jaarlijks kerstfeest. Dat kerstfeest vieren we, zolang het al bestaat in steeds uiteenlopende tijden en omstandigheden.

Dit jaar vieren we kerst in een tijd en een wereld waarin zich veel spanningen en onzekerheid zich voordoen met oorlogen, conflicten, explosies, aanslagen op een kerst markt. Met toenemende zorgen over klimaatverandering. Over polarisatie, verruwing, uitsluiting. Te veel om alle onderwerpen op te sommen en te benoemen.

In toenemende mate gaan nogal wat mensen het nieuws het liefst uit de weg vanwege alle treurige berichten. Onder hen veel jongeren die zich afsluiten voor wat er in de wereld aan de hand is. Want al die somberheid en zorgen kunnen je ook te veel worden. Lijkt het bijna geen onbegonnen werk om het met oog op de gebeurtenissen om ons heen, nog kerst te vieren?

En toch mogen we en moeten we dat wel blijven doen. Want kerstfeest vieren is het leven vieren, is het nieuwe hoopvolle leven vieren. De Messias is niet voor niets geboren. Maar hoe dan? Hoe houden we de moed erin en de hoop gaande? Wat inspireert ons? Wat geeft ons vertrouwen?

Onlangs las ik het meeslepende boek “Zolang de citroenbomen bloeien” van de Syrisch-Canadese schrijfster Zoulfa Katouh. Het is ook een boek dat bedoeld is voor jongeren.

En in dit boek zette ik een streep onder de uitspraak: “Richt je niet op de duisternis en op het verdriet. Als je dat doet, zie je het licht niet, zelfs als het recht in je gezicht schijnt”.

Het is de oproep om niet alleen de focus te leggen op alles wat donker is en angst aanjaagt. Doe je dat wel, dan kan het licht en de levensvreugde niet meer tot je doordringen. Dan sluit je je af voor de hoop.

Dit boek “Zolang de citroenbomen bloeien” vertelt het aangrijpende verhaal van de jonge vrouw Salama Kassab. Ze studeerde farmacie in de stad Homs in Syrië, toen daar de burgeroorlog uitbrak.

Haar familie kwam om bij bombardementen. Zij is de enige die nog in leven is en mogelijk nog haar broer die gevangen genomen is en in één van de beruchte Syrische gevangenissen terechtgekomen is.

Door de oorlog moest Salama noodgedwongen haar opleiding tot apotheker afbreken. Daarna ging ze als vrijwilligster werken in het ziekenhuis en ontfermde ze zich over zwaargewonde en getraumatiseerde slachtoffers, waaronder veel kinderen en baby's.

Salama doet wat ze kan en verricht zelfs operaties waar ze niet toe bevoegd is. Mensen en kinderen sterven in haar handen terwijl is ze bezig is hen te helpen. Eten, drinken en medicijnen zijn amper voorhanden.

Te midden van ingestorte huizen en kapotgeschoten woonwijken van de oude historische stad Homs loopt ze dagelijks van de woning van haar schoonzus Layla naar het ziekenhuis en weer terug.

Ooit woonden ze samen, en in Salama's beleving woont Layla nog altijd bij haar. Pas later worden haar ogen geopend voor de harde werkelijkheid over haar geliefde schoonzus.

Uit pure overlevingsdrang kon zij die niet eerder onder ogen zien. Want ook haar geliefde schoonzus leefde al niet meer.

Het is onbegonnen werk wat Salama doet in Homs en toch gaat ze elke door in dat ziekenhuis. Ze laat zich liever leiden door de hoop dan door wat ze verloren heeft.

We ontmoeten in haar een moedige, sterke en veerkrachtige vrouw, die vrijwel alles en iedereen verloor en toch... hoop blijft houden en hoop blijft bieden.

Als het ziekenhuis dan tenslotte ook nog gebombardeerd wordt, ziet Salama geen andere mogelijkheid meer dan om te vluchten.

Met gevaar voor haar leven begint ze aan de reis, die haar in een wankel bootje over de Middellandse zee naar een onzekere toekomst moet brengen. En ondanks alle risico's gaat zij voort met diep in haar de hoop dat er nog toekomst is voor haar land.

Het is een verhaal over de moed der wanhoop en de daaruit voortvloeiende hoop op een veilige en vreedvolle toekomst. Die hoop wordt verbeeld door de citroenbomen, die in en om haar stad uitbundig groeien en bloeien en die heerlijke geuren en kleuren verspreiden te midden van alles wat het leven onmogelijk maakt.

Salama is ervan overtuigd dat de citroenbomen **altijd** zullen blijven bloeien, ondanks alle geweld en terreur in haar land.

Zo eindigt ook dit boek: de hoop zal nooit sterven zolang de citroenbomen bloeien. De hoop die blijft in Syrië, zeker nu de dictator en zijn klik van het toneel verdwenen zijn.

Hoop die niet sterven wil. Is dat ook niet de kernboodschap van Kerst? Een boodschap van uitzicht en licht, soms tegen beter weten in. Ook de Messias, de zoon van God, kwam ter wereld in een tijd van heftige onderdrukking. De omstandigheden waarin hij geboren werd, waren veelzeggend. Ergens onderweg werd hij neergelegd in een voederbak. Allerm minst zag hij het levenslicht in de geborgenheid van een veilige en rustige omgeving....

Het maakt nogal wat uit waar je wieg gestaan heeft. Op een plek waar het veilig rustig en vreedzaam is of op een plaats waar permanent gevaar en angst heersen.

Eén ding is zeker, een kind dat geboren wordt, kiest niet zijn eigen wieg. Noch zijn of haar ouders, noch land en nationaliteit, noch zijn naam, noch zijn godsdienst. Noch de omstandigheden waarin het terecht komt.

Ieder kind begint zijn en haar leven in een bestaande situatie. Of dat hier in Nederland is of bijvoorbeeld in Syrië. Ieder kind moet in die wereld zijn of haar weg zien te vinden met vallen en opstaan. En op hoop van zegen.

Dat geldt ook voor het kind Jezus. Dit kind was een Godsgeschenk van hoop en licht, aan een wereld in duisternis en wanhoop.

In zijn voetsporen zijn er gelukkig mensen die zich voor hun medemensen inzetten en daarmee hoop en licht verspreiden in donkere tijden.

Er zijn grote namen van mensen die we kennen uit geschiedenisboeken of uit nieuwsberichten.

Maar er zijn ook veel onbekende mensen zoals Salama, die de hoop levend houden, al is het soms met de moed der wanhoop.

Voorbeeldige moedige mensen die tegen de stroom in het goede blijven nastreven, ook al lijkt het onbegonnen werk.

Onbegonnen werk? Tja.

En soms kun je meer dan je denkt.

Ja, we kunnen iets doen tegen de verzuivering, de uitsluiting, tegen het kleineren van kwetsbaren, als we maar durven.

We kunnen als wereldgemeenschap iets doen tegen oorlog en voor de vrede, al zijn het maar kleine stappen in de goede richting.

We kunnen iets doen tegen vervuiling en verwoesting van het klimaat als we maar willen.

We kunnen kinderen een toekomst bieden, als we de maar moed hebben.

Voor God geldt geen enkel onbegonnen werk. In Jezus werd Hij mens.
Met het kind geeft hij ons licht.
Vreugde tot in lengte van dagen.
Hoop in moeilijke tijden.
Zo wordt de wereld nieuwe aarde.